

TOELATING, SCHORSING EN VERWIJDERING VAN LEERLINGEN

De meeste leerlingen worden probleemloos tot een school toegelaten en krijgen nooit met schorsing of verwijdering te maken. Maar soms wordt een leerling niet toegelaten op een school, of ziet het bevoegd gezag (het schoolbestuur) geen andere uitweg dan een leerling te schorsen of zelfs te verwijderen. Het is dan in het belang van alle partijen - de leerling, zijn ouders, het bevoegd gezag en de school - dat de regels en procedures die de onderwijswetten voorschrijven, zorgvuldig worden uitgevoerd, en worden ingekaderd in beschreven schoolbeleid. Het bevoegd gezag van een school heeft de bevoegdheid leerlingen toe te laten, te schorsen en te verwijderen. Vaak is deze bevoegdheid echter overgedragen aan de schooldirecteur.

TOELATING

Toelating is normaal gesproken geen probleem, maar het kan gebeuren dat een schooldirecteur (namens het bevoegd gezag) een leerling weigert toe te laten, bijvoorbeeld als deze verwezen is naar het (voortgezet) speciaal onderwijs.

Een directeur die besluit een leerling niet toe te laten, moet de ouders schriftelijk informeren over:

- de inhoud van het besluit;
- de redenen van de weigering;
- de mogelijkheid van bezwaar;
- de manier waarop zij dit bezwaar kenbaar moeten maken.

Het openbaar onderwijs en het bijzonder onderwijs gaan verschillend om met het toelaten van leerlingen. Het bijzonder onderwijs mag in beginsel kinderen weigeren van ouders die de grondslag van de school niet onderschrijven; het openbaar onderwijs is in de regel algemeen toegankelijk. Voor de meeste scholen is toelating echter het uitgangspunt, en weigering een uitzondering. Het bevoegd gezag van elke school, openbaar of bijzonder, moet steeds kunnen aangeven waarom een leerling niet tot de school kan worden toegelaten. Waar trekt het bevoegd gezag de grens en waarom? Welke criteria gelden voor toelating, en voor weigering? Kortom: de school moet een toelatingsbeleid hebben en dit consequent uitvoeren. De rechter hecht daar grote waarde aan. Het beleid moet aan de ouders bekendgemaakt zijn in de schoolgids, maar in elk geval op het moment van inschrijving. Scholen kunnen van het beleid afwijken, maar moeten dit dan motiveren.

Op basis van welke wetten kan een school besluiten een leerling te weigeren?

Voor een openbare school gelden de regels van de Algemene wet bestuursrecht, voor een bijzondere school gelden vergelijkbare regels die in onderwijswetten zijn opgenomen. Een ouder kan schriftelijk bezwaar maken tegen het weigeren van zijn kind op een school. Dit bezwaarschrift moet binnen zes weken zijn ingediend bij het bevoegd gezag van de school. Het bevoegd gezag is verplicht hierop binnen vier weken te reageren. De termijnen worden in de diverse wetten vermeld.

Meer informatie over toelating en weigering is te vinden op of via de websites van de landelijke onderwijskoepels:

Openbaar:	http://www.vosabb.nl/	
Protestants-christelijk:	http://www.besturenraad.nl/	
Rooms-katholiek:	http://www.bondkbo.nl/	(primair onderwijs)
	http://www.bondkbvo.nl/	(voortgezet onderwijs)

SCHORSING EN VERWIJDERING

De meeste leerlingen krijgen nooit met schorsing of verwijdering te maken. Maar soms ziet het bevoegd gezag (het schoolbestuur) geen andere uitweg dan een leerling te schorsen of zelfs te verwijderen. Het is dan in het belang van alle partijen - de leerling, zijn ouders, het bevoegd gezag en de school - dat de regels en procedures die de onderwijswetten voorschrijven, zorgvuldig worden uitgevoerd, en worden ingekaderd in beschreven schoolbeleid. Het bevoegd gezag van een school heeft de bevoegdheid leerlingen toe te laten, te schorsen en te verwijderen. Vaak is deze bevoegdheid echter overgedragen aan de schooldirecteur.

SCHORSING

Schorsing houdt in dat een leerling tijdelijk geen toegang heeft tot de school waar hij is ingeschreven. Een schorsing duurt - volgens de regels van het Inrichtingsbesluit wet op het voortgezet onderwijs - maximaal vijf schooldagen. De leerling moet daarna in beginsel weer toegelaten worden op school. De gedachte achter het maximum van vijf dagen is dat voortdurend serieus moet worden bekeken of de omstandigheden nog steeds zo zijn als toen de schorsing werd uitgesproken, of dat ze, bijvoorbeeld na de 'afkoelingsperiode' of bemiddelingsgesprekken, zijn gewijzigd waardoor de schorsing kan worden beëindigd. De invalshoek is primair het belang van de, zo veel mogelijk ononderbroken, schoolloopbaan van de leerling. Als de leerling opnieuw wordt geschorst of als de schorsing wordt verlengd, moet de schooldirecteur hiervoor een nieuw besluit nemen.

Een uitzondering op de maximale duur van een schorsing vormt de schorsing die ingaat, terwijl er overleg gaande is over de definitieve verwijdering van een leerling. De schorsing duurt in dat geval net zo lang als de tijd die nodig is om over de eventuele verwijdering te beslissen. Het is wel de bedoeling van de wetgever dat ook hier het belang van de leerling steeds in het oog wordt gehouden.

De directeur (het bevoegd gezag) informeert de leerling (en wanneer de leerling nog geen 21 jaar is, ook de ouders) in ieder geval schriftelijk over:

- de reden en duur van de schorsing;
- de mogelijkheid van bezwaar;
- de manier waarop dit bezwaar kenbaar gemaakt moet worden.

In een ongewone, spoedeisende situatie kan het schriftelijke besluit tot schorsing later volgen. De school moet leerling en ouders wel zo spoedig mogelijk horen.

Bij een schorsing van meer dan één dag is de directeur verplicht ook de Inspectie van het Onderwijs op de hoogte te stellen. Bovendien informeert hij de leerplichtambtenaar. Op het besluit tot schorsing van een openbare school is de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Ouders kunnen schriftelijk bezwaar maken tegen een schorsing. Ouders moeten binnen de termijn van zes weken een bezwaarschrift indienen bij het bevoegd gezag van de school. Het bevoegd gezag moet hier binnen vier weken op reageren.

Het middel schorsing is voor het voortgezet onderwijs en het (middelbaar) beroepsonderwijs omschreven in de Wet op het voortgezet onderwijs (vooral in het Inrichtingsbesluit WVO) en in de Wet educatie en beroepsonderwijs (artikel 8.1.3, derde lid, onder e).

Voor het basisonderwijs en het speciaal onderwijs is schorsing niet expliciet geregeld, maar geldt de volgende algemene rechtsregel: wie tot het meerdere (lees: verwijdering van een leerling) bevoegd is, is ook bevoegd tot het mindere (schorsing van een leerling). Dit betekent dat dezelfde procedures en zorgvuldigheid vereist zijn wanneer een leerling verwijderd wordt als wanneer hij geschorst wordt.

VERWIJDERING

Een leerling verwijderen is een uiterste maatregel die door de wetgever aan strikte voorwaarden is gebonden. In deze paragraaf gaan we daar nader op in.

Voordat het bevoegd gezag het besluit tot verwijdering kan nemen, moet het de leerling (ouder dan 12 jaar) en de ouders horen. Voor een leerling van het primair onderwijs moet ook de groepsleerkracht gehoord worden. Voor het voortgezet onderwijs is overleg met de Inspectie van het Onderwijs vereist, voordat er een besluit genomen wordt (<http://www.onderwijsinspectie.nl/site/>).

Zodra het besluit tot verwijdering genomen is, zet het bevoegd gezag de volgende stappen:

- Het informeert de leerling (en wanneer de leerling nog geen 21 jaar is ook de ouders) in ieder geval schriftelijk over de verwijdering en de reden daarvan.
- Het informeert leerling en eventueel de ouders over de manier waarop bezwaar tegen de verwijdering gemaakt kan worden.
- Het stuurt een kopie van zijn brief naar de Inspectie van het Onderwijs en de leerplichtambtenaar.

Als de leerplichtambtenaar constateert dat een leerling door zijn school onrechtmatig is uitgeschreven, meldt hij dat binnen twee werkdagen aan de inspectie van het Onderwijs. Een kopie van de melding wordt aan de directeur van de school gestuurd. In de leerplichtadministratie wordt dit aangetekend; de leerling wordt vervolgens wel als 'uitgeschreven' in de administratie opgenomen.

Voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs geldt een strikt uitgangspunt. Verwijdering is alleen maar mogelijk wanneer de plaatsing op een andere school geregeld is. Voor probleemleerlingen die verwijderd gaan worden, moeten oplossingen worden gezocht binnen het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs/voortgezet speciaal onderwijs. Een leerling kan in beginsel alleen definitief verwijderd worden wanneer het bevoegd gezag een andere school bereid heeft gevonden de leerling toe te laten. Voor de duur van deze zoektocht is geen wettelijk voorschrift gegeven.

De redelijkheid en het primaire belang - een zo goed mogelijke schoolloopbaan van de jongere - vereisen dat de school met een behoorlijk tempo een andere school zoekt. Ouders kunnen overigens weigeren hun kind te laten inschrijven op de school die door de oude school is gevonden. De primaire verantwoordelijkheid voor inschrijving (en dus de keuze van school waar de leerling wordt ingeschreven) ligt nu eenmaal bij de ouders.

Dat neemt - volgens de wet - niet de plicht van de oude school weg om te (blijven) zoeken, maar het legt de verantwoordelijkheid natuurlijk wel zwaarder op de schouders van de ouders. Het kan in theorie uiteindelijk zo ver gaan dat de ouders alle mogelijke andere scholen weigeren. Er staat niet in de wet of de school in die situatie haar zoektocht kan staken, maar dit kan wel worden getoetst in een eventuele bezwaarprocedure.

Overigens is verwijdering in de loop van een schooljaar op grond van onvoldoende vorderingen niet toegestaan.

Samengevat kan een leerling worden verwijderd uit het voortgezet onderwijs in de volgende procedure:

1. De leerling kan voorafgaand aan een besluit tot verwijdering voor korte tijd worden geschorst (Inrichtingsbesluit wet op het voortgezet onderwijs, artikel 14, lid 2).
2. Voorafgaand aan het besluit tot verwijdering:
 - moet worden overlegd met de inspecteur (Inrichtingsbesluit WVO, artikel 14, lid 2);
 - moet de leerling (en bij een minderjarige: zijn ouders) in de gelegenheid worden gesteld om te worden gehoord over het voornemen tot verwijdering, en de redenen daarvoor (Inrichtingsbesluit WVO, artikel 14, lid 1);
 - moet (bij een leerplichtige leerling) een andere school bereid gevonden worden om de leerling toe te laten (WVO, artikel 27, lid 1).
3. Het daartoe bevoegde orgaan van de school neemt een schriftelijk gemotiveerd besluit waarin is aangegeven dat bezwaar aangetekend kan worden (Inrichtingsbesluit WVO, artikel 15, lid 1 en 2).
4. In het kader van de heroverweging op bezwaar dient de leerling/de ouders te worden gehoord (Inrichtingsbesluit WVO, artikel 15, lid 3); in deze fase kan de leerling de toegang tot de school ontzegd worden (Inrichtingsbesluit WVO, artikel 15, lid 4).
5. De inspecteur ontvangt bericht van het definitieve besluit tot verwijdering (Inrichtingsbesluit WVO, artikel 14, lid 3).

Primair onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (ROC)

In het primair onderwijs en het beroepsonderwijs geldt de regel dat de leerling verwijderd kan worden als de school zonder succes acht weken lang heeft gezocht naar een andere school. De school moet die zoektocht maken op grond van een inspanningsverplichting, en de inspanning moet daarbij aantoonbaar zijn. Zodra een andere school bereid is gevonden om de verwijderde leerling op te nemen of na acht weken, vervalt deze inspanningsverplichting.

Een specifiek voorbeeld: in het speciaal basisonderwijs kan het voorkomen dat de school een leerling niet meer de hulp kan bieden die hij nodig heeft en dat verwijzing naar het speciaal onderwijs noodzakelijk wordt gevonden. Soms weigeren ouders dit advies voor hun kind op te volgen. Ouders hoeven hun kind niet bij het speciaal onderwijs aan te melden, omdat zij verantwoordelijk blijven hun leerplichtige kind in te schrijven.

Een school voor (speciaal) basisonderwijs mag een leerling verwijderen als ze daarvoor voldoende draagkrachtige argumenten heeft als ze kan aantonen gedurende acht weken zonder succes naar een andere school te hebben gezocht (Wet op het primair onderwijs, artikel 40, lid 2). De oude school is wettelijk verplicht om te (helpen) zoeken naar een alternatieve school om de ouders te ondersteunen en een zo goed mogelijk aansluitende schoolloopbaan voor het kind te waarborgen.

Als ouders niet willen meewerken aan een overplaatsing van hun kind naar speciaal onderwijs, terwijl de school voor (speciaal) basisonderwijs geen passend onderwijsaanbod meer kan verzorgen, en alle overleg daarover niet werkt, dan heeft de leerplichtambtenaar nog twee juridische mogelijkheden:

- proces-verbaal wegens absoluut verzuim als de oude school de leerling heeft uitgeschreven volgens de Wet op het primair onderwijs, artikel 40, lid 2;
- melding van onvoldoende zorg voor het kind bij de Raad voor de Kinderbescherming, in dit geval bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) van Bureau Jeugdzorg (<http://www.amk-nederland.nl/>).

